

MensenWerk

In de rubriek MENSENWERK willen we telkens een thema belichten dat op één of andere manier invloed heeft op de werking van het jeugdverblijfcentrum. Deze keer hebben we het over aandachtspunten en mogelijkheden voor jeugdverblijven op het platteland.

JEUGD ZOEKT BOER

MOGELIJKHEDEN VOOR JEUGDVERBLIJFCENTRA OP HET PLATTELAND

Het runnen van een jeugdverblijfcentrum is de belangrijkste taak van een uitbater. Daarbij gaat de meeste tijd naar de reserveringen, het ontvangen van groepen, de schoonmaak,... Maar ook naar creativiteit moet er tijd gaan. Het zoeken en uitspelen van sterke troeven in en rond je jeugdverblijfcentrum staat daarbij centraal. Deze troeven zijn onlosmakelijk verbonden met de ligging van je centrum. In dit artikel werpen we een licht op jeugdverblijven op het platteland. Eenmaal de troeven gevonden, kan je deze uitwerken en gebruiken voor verdere promotie van je centrum.

We overlopen enkele opportuniteiten voor jeugdverblijven op het platteland. Laat de opsomming echter geen reden zijn om het verdere zoeken te stoppen, want op provinciaal en lokaal niveau bestaan wellicht nog ini-

tiatieven om iets te organiseren rond het thema platteland.

OP BEZOEK BIJ DE BOER

Een initiatief dat in oorsprong bij Landelijke Gilden vzw lag (www.landelijkegilden.be) en overgenomen werd door vzw Plattelandsklassen (www.plattelandsklassen.be), is het netwerk van de kijkboerderijen. Dit zijn land- en tuinbouwbedrijven die zich, in samenspraak met bovenstaande organisaties, openstellen voor het grote publiek. Vele van deze kijkboerderijen richten zich niet enkel naar volwassenen, maar ook naar kinderen en jongeren. In de provincie West-Vlaanderen heb je ook nog het bijkomende netwerk van de onthaalboerderijen (www.onthaalopdeboerderij.be).

Naast kijkboerderijen bestaan er ook kinderboerderijen. In tegenstelling tot

de echte boerderijen, houden kinderboerderijen verschillende dieren. Ze zijn dus geen echte afspiegeling van wat vandaag op de boerderij gebeurt, maar daarom is het niet minder plezant. Sommige kinderboerderijen hebben daarenboven een uitgebreid gamma aan activiteiten waarbij het broodbakken misschien wel de klassieker is. Wat verder in HuisWerk, onder de rubriek Straf Werk, zetten we trouwens een jeugdverblijfcentrum in de kijker waaraan een kinderboerderij is gekoppeld.

Heb je in de omgeving een kijkboerderij met een aanbod voor jongeren of een kinderboerderij, dan is het zeker interessant dit op te nemen in de promotie van je jeugdverblijfcentrum. Een gewone boerderij daarentegen stap je vandaag de dag niet zomaar meer binnen. Elk landbouwbedrijf moet zich houden aan tal van regels

rond (voedsel)veiligheid en hygiëne. Daardoor is het moeilijk om varkenshouderijen, pluimveehouderijen en sommige tuinbouwbedrijven te bezoeken. Oud brood of groenteafval meenemen om dieren te voederen is niet meer zo evident. Ook wat veevoerders betreft, dient de boer zich te houden aan strenge regels rond traceerbaarheid en hygiëne. Misschien mogen de kinderen de boer wel een handje toesteken tijdens het voederen van de dieren, maar dan met het beschikbare voeder op de boerderij. Tot slot vraagt een bezoekje aan een boerderij van de boer(in) ook een serieuze tijdsinvestering.

KOKEN OP HET PLATTELAND

Wie bij het lezen van de subtitel 'koken op het platteland' denkt aan de bestseller 'Ons kookboek' van KVLV (Katholiek Vormingswerk voor Landelijke Vrouwen), zit in de goede richting. Alleen heeft KVLV meer dan enkel 'Ons kookboek'. De website www.fermweb.be is daarvan een mooi voorbeeld. Met deze site wil de organisatie (volpension)uitbaters of verblijvende groepen aanzetten hun producten rechtstreeks aan te kopen bij de boer(in).

Rechtstreeks aankopen bij de boer zorgt niet enkel voor een kennismaking met het landbouwleven op zich, maar is daarenboven veel milieube-

wuster. Zo wordt er minder verpakking gebruikt, wordt het transport beperkt en worden seizoensgebonden producten aangeboden. Een ander argument om kennis te maken met de boerderij en daar producten te kopen, is het gevarieerde aanbod aan lekkere en gezonde producten. Het zou KVLV niet zijn, mochten er op www.fermweb.be niet enkele recepten terug te vinden zijn om dit te realiseren.

RONDTREKKEN OP HET PLATTELAND

Rondom een jeugdverblijfcentrum, gelegen op het platteland, liggen ook veel akkers die op sommige jeugdgroepen een aantrekkingskracht uitoefenen als speelruimte. Deze weilanden en velden zijn echter geen openbaar terrein, maar een bron van inkomsten voor de boer. Het is dus logisch dat groepen er niet zomaar op mogen spelen, noch in de zomer noch in de winter. Wanneer de gewassen er staan, vinden groepen dat normaal. Anders is het in de winter, want dan liggen de akkers braak. Toch veroorzaken groepen dan schade aan de bodemstructuur. Dit is misschien niet onmiddellijk zichtbaar, toch kan het grote gevolgen hebben voor de opbrengst van de boer. Heeft de boer geen problemen met het bewandelen van z'n akkers, dan raad je als uitbater de groepen best aan om dit op één lijn te doen, langs de kant van het veld en met respect voor de gewassen die er eventueel

VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

DE CARROUSEL VOLLEZELE

Veerle Goedertier is verantwoordelijke van het jeugdverblijfcentrum De Carroussel, gelegen in het Pajottenland. De rust, het landschap, de vriendelijke inwoners en de onbeperkte mogelijkheid tot wandelen en fietsen zijn volgens haar de grootste troeven van haar huis. Daarom wil ze de bezoekende groepen leren kennismaken met het platteland. Om dit te realiseren, heeft ze in het verleden contact genomen met vzw Plattelandsklassen. Nu heeft Veerle een samenwerkingsovereenkomst met deze organisatie waarin staat dat vzw Plattelandsklassen zorgt voor het programma en de nodige partners. Om alles vlot te laten verlopen, zoekt vzw Plattelandsklassen ook één of meerdere vrijwilligers die het programma opvolgen en oplossingen zoeken waar nodig. In het aanbod zitten niet alleen boerderijen zoals Hof Ter Bruggen waar jongeren leren vanwaar de melk komt, ook het natuureducatief centrum Paddenbroek in Gooik dat natuur en milieu in al zijn facetten belicht, behoort tot het programma.

Naast partners gaat Veerle ook op zoek naar groepen die gebruik willen maken van het aanbod. Zo heeft ze reeds VOK (Vereniging Openlucht Klassen) en de Waalse tegenhanger CPAN (Classes de Plein Air et de Neige) aangeschreven. Ook adverteert ze in ACDF (Association de Centres de Découvertes de type Familial), een boekje dat opgestuurd wordt naar alle Waalse scholen.

Wat ze een groot tekort vindt, is een kinderboerderij in de buurt. Had ze daarvoor de tijd en de financiële mogelijkheden, dan had ze zelf initiatief genomen en op het domein rond het jeugdverblijfcentrum enkele dieren gehouden.

DEN ELSHORST HILVARENBEEK

Den Elshorst is reeds 18 jaar een jeugdverblijfcentrum in Hilvarenbeek, een dorp in Nederland (net over de grens, op enkele kilometers van Turnhout). Thea en Ben Bruurs baten dit verblijf uit, gecombineerd met hun varkensbedrijf. Er is een toegankelijke weide waar een paar pony's, schapen, geiten, ganzen en scharrelkippen rondlopen. Voor de bezoekers bestaat de mogelijkheid om jonge cavia's en konijnen te knuffelen. Wat begon als groepsaccommodatie zonder aanbod, is geëvolueerd tot een jeugdverblijfcentrum met een uitgebreid gamma aan activiteiten. Zo kan je er een mountainbiketocht maken, wandelen op GPS of aan nordic walking doen. Met de huifkar kunnen groepen ook allerlei leuke uitstappen doen in de toeristische streek 'Land van de hilver'. Ook natuur- en smokkeltochten door bosrijke omgeving kan tot het programma behoren. Alsof dit niet voldoende is, zijn Thea en Ben gestart met een educatief programma gericht naar scholen.

Omdat het onmogelijk is dit volledige aanbod zelf van naald tot draad uit te werken, hebben ze een sterk netwerk uitgebouwd met de burens, oproepkrachten (personeel dat kan worden ingezet voor een korte periode) en vrijwilligers. Zo blijven ze niet enkel op de eigen boerderij, maar is ook een bezoek aan een boerderij met scharrelkippen, een melkveebedrijf, een geitenhouderij, een palingkwekerij, een geitenboer en een tuinder mogelijk. Tijdens het bezoek bij de tuinder krijgen de groepen uitleg op de huifkar die voorzien is van een geluidsinstallatie.

Ondanks alle activiteiten blijft de verhuur als groepsaccommodatie centraal staan. Wie geen gebruik wenst te maken van het aanbod, kan er ook gewoon logeren. De grootste motivatie om het aanbod verder uit te werken, was de lagere bezetting in de midweken. Door het ruimere aanbod, kunnen ze een groter publiek bereiken. Die betalen dan natuurlijk wel voor de gevraagde diensten.

op groeien. Een ander mogelijk gevaar voor de groepen zijn de gewasbeschermingsmiddelen. Toch zijn de concentraties vandaag de dag niet meer in die mate dat mensen er ziek van kunnen worden. Ten slotte is ook het betreden van weiden met bijvoorbeeld paarden en koeien niet zonder gevaar. Groepen zetten deze kick dus best uit hun hoofd om ongelukken te vermijden.

Is het platteland dan verboden terrein voor (jeugd)groepen? Gelukkig niet. Plattelandspaden zijn de ideale manier om het platteland te verkennen. Het zijn wandel- en/of fietstochten die voorzien zijn van diverse informatieborden over land- en tuinbouw, landschap of andere plattelandsthema's. Op de site van de Landelijke Gilden (www.landelijkegilden.be) kan je terugvinden waar zo'n tochten zich bevinden en wat er precies mogelijk is. Tot op heden wordt nog steeds een onderscheid gemaakt tussen landbouwleerpaden en themaroutes, maar in de toekomst wordt alles gebundeld tot plattelandspaden, in totaal zo'n 52 tochten. Terwijl landbouwleerpaden diverse landbouwbedrijven belichten, stelt een themaroute slechts één sector in de kijker waardoor het mogelijk is dieper in te gaan op het volledige proces.

Trage wegen, een verzamelnaam voor kerkwegen, veldwegels, bosspaden,

jaagpaden, holle wegen of vroegere treinbeddingen, zijn een andere optie. Deze wegen hebben niet onmiddellijk een educatieve functie zoals de plattelandspaden, maar maken een onbezorgde wandeling op het platteland wel mogelijk. Voor groepen kan het ook als veilige weg naar het zwembad, het bos of recreatiedomein dienen. Trage wegen zijn openbare wegen voor niet-gemotoriseerd verkeer waarvan zowel wandelaars, fietsers als ruiters kunnen gebruik maken. Een inventaris van trage wegen in Vlaanderen bestaat er niet. Wel kan je bij je gemeente navraag doen of een kijkje nemen in de atlas der buurtwegen op de gemeente. Deze atlas is niet meer up-to-date, maar het kan je wel een beeld geven. Sommige gemeenten hebben bepaalde trage wegen terugkenbaar gemaakt met bijvoorbeeld een logo ontwikkeld door Trage Wegen vzw. Meer info kan je trouwens op hun website www.tragewegen.be vinden.

EDUCATIEF MATERIAAL OVER PLATTELAND

Misschien kan je zelf iets rond het thema platteland samenstellen en daarvoor hoef je zelfs niet van nul te starten. Op de website van vzw Plattelandsklassen kan je een uitgebreid gamma aan didactisch materiaal terugvinden: brochures, cd-roms, video's, educatieve spelen, posters en zoekkaarten.

Een andere bron rond platteland is Grasspriet. Dit is een digitaal educatief tijdschrift waarin allerlei spelen en opdrachten vermeld staan rond het thema landbouw. Alles kan je vinden via www.grasspriet.be.

Weidekriebels is dan weer een boek dat vzw Plattelandsklassen samen met KLJ (Katholieke Landelijke Jeugd) heeft uitgewerkt. Het bevat alle nodige informatie om een kamp door te brengen op een jeugdverblijfcentrum dat gekoppeld is aan een boerderij of voor groepen die willen werken rond het thema boerderij. Op de site www.klj.be kan je via "thema's" het boek per onderdeel downloaden.

PROGRAMMA'S OP HET PLATTELAND

Plattelandsklassen

Het aanbod van vzw Plattelandsklassen is, zoals je reeds kon lezen, zeer uitgebreid, maar het meest gekend zijn ongetwijfeld de plattelandsklassen zelf. Het programma van de plattelandsklassen richt zich op het thema platteland, een thema dat ruimer ingevuld wordt dan enkel het leven in en rond de landbouw. Andere eigenschappen die de streek kenmerken, worden eveneens belicht.

Scholen die intekenen op plattelandsklassen, krijgen een volle week aangeboden in "all-in formule". Leerkrachten hoeven zich daardoor geen zorgen te maken over zowel het inhoudelijke als het logistieke werk. Dit ligt volledig in handen van vrijwilligers en partners. Deze vrijwilligers en partners worden gezocht door vzw Plattelandsklassen. Tot op heden bestaan zo'n 15 locaties waar plattelandsklassen plaatsvinden.

Bepaalde jeugdverblijfcentra komen als partner in aanmerking als ze voldoen aan enkele selectiecriteria. Zo moet er volpension aangeboden worden om te kunnen voldoen aan de "all-in formule". Ook de streek waarin het jeugdverblijfcentrum gelegen is, is een belangrijke factor. Streken waar Plattelandsklassen nog graag iets had uitgewerkt, zijn het Hageland en de Vlaamse Ardennen. Tot slot is er vanuit de scholen vraag naar centra voor grote groepen (minimum 50 personen) om de kosten van bijvoorbeeld vervoer te beperken.

Plattelandskriebels

Plattelandskriebels, eveneens een initiatief van vzw Plattelandsklassen, is gelijklopend met plattelandsklassen, maar verschilt naar methodiek en doelgroep. Plattelandskriebels zijn vakantiecampen en worden georganiseerd op vraag van organisaties. Omdat de doelgroep verschilt, spreekt het voor zich dat ook de methodiek anders is.

Om deze kampen te kunnen organiseren, gebruikt men dezelfde werkwijze als bij de plattelandsklassen, waardoor ook hier bepaalde jeugdverblijfcentra als partner kunnen meestappen.

Plattelandsproevers

Op het eerste zicht lijkt het aanbod van plattelandsklassen en plattelandskriebels voor jeugdverblijfcentra het meest interessant, omdat er in de vakantieperiodes en vooral in de midweek een goede bezetting gegarandeerd is. Maar ook het andere aanbod kan een extra troef betekenen. Een voorbeeld hiervan zijn de plattelandsproevers. Dit zijn daguitstappen, opnieuw gericht naar scholen en met dezelfde inhoud, waarvoor jeugdverblijfcentra hun infrastructuur kunnen aanbieden, wat op zijn beurt voor een bredere bekendheid van het centrum zorgt.